

Izhaja
10. in 25. dne
vsakoga meseca

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Oznaniła,
ikrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Naročnina,
oznaniła reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odprište rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katere se želi
odgovor,
naj se prilepi
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo
ne frankirana pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
stežane poslani knjige
se ne vračajo.

Pregovori in izreki ter njih obravnava v ljudski šoli.

(Za nagrado.)

„Pregovori in izreki nam krepé čut do poštenosti,
odkritosrčnosti in pravnosti; in to bodi naloga ljudski
šoli!“

(H. Sommer.)

Kratek in jednat stavek, ki obseza kako splošno resnico v obliki trditve ali pa poziva, imenujemo pregovor. Pregovori so plod bogatihkušenj, do katerih je prišel priprosti narod v vsakdanjem življenji, oni nam — kot majhen del narodnega blaga — kažejo najdragocenejši zaklad, „zaklad modrosti“ priprostega ljudstva. Pregovori nam pričajo in kažejo, kako ljudstvo misli, govori, čuti, kakšne šege, nazore in skušnje ima. V njih se zrcalijo vse narodove vrline in napake, s kratka: individualnost narodova. Herder pravi, da so pregovori ogledalo narodovega mišljenja, ker nam odkrivajo značaj narodov bolj, nego dolge povesti. Ni ga dela in osebe, ne predmeta, kojega bi se narodni pregovor vže lotil ne bil. Zato pa ima Eisenlohr tudi prav, trdeč: „Pregovor kaznuje, bije, grize, zajeda in zbada na vse strani — vrine se v vse razmere življenja, ne prizanese ne bogatinu, a tudi ne siromaku — ne mladini, ne skušeni starosti“.

Določiti razloček med pregovorom in izrekom je zelo težko. Po „Eberhards, Wörterbuch der Synonymen“ postane iz izreka pregovor, ako se med ljudstvom zelo razširi ter v obče razglasi. Izreki so po obliki sploh daljši nego pregovori; tudi nam je pri prvih navadno izumitelj znan, kar pa o pregovorih ne moremo reči:

O izreku:

„Dokler sreča ti cveti,
Boš prijatelj dosti štel.
Če pa sreča te pusti,
Boš se sam pri peči grel“

nam je znano, da je U. Jarnikov. A kdo je izumil pregovore: Kdor se z volkom pajdaši, mora ž njim tudi tuliti. — Srednja pot, najboljša pot. — Kdor krajo skriva in brani, naj se obesi tatū na desni strani, itd. to nam težko kdo povedati zamore.

Pregovori nam povedó kako skušnjo, resnico ali pravilo iz vsakdanjega življenja; oni nas učé kot mnogoizkušeni, zvest prijatelj, kako se nam je treba vesti v življenji, kako pošteno živeti in pridnim biti. Tudi izrek ima isti namen, samo da vzbuja še vrh tega

*) Spisov „za nagrado“ prejeli smo lani ob pravem času dva, jeden se nam je poslal tako, da smo ga še baš zamogli v XII. letniku ponatisniti, nekaj drugih pa nam je došlo še le meseca novembra in decembra, torej za 1891. leto prepozno. — Z ozirom na to in ker upamo, da se zadeta dva p. n. tečajovalca temu ne bodeta protivila, sklenili smo noš „Razpis nagrad“ za 1891. leto raztegniti tudi na tekoče 1892. leto. Obrok, do kedar najpozneje se imajo dotični spisi doposlati urednistvu, ako se naj nanje oziramo, stavimo pa do 1. julija 1892.

v človeku po največkrat tudi versko-nravne resnice. N. pr. Vsak dan ima svoj večer; tako ima tudi najdaljše življenje svoj konec. Ali pa:

Življenje naše, bratje! je sejanje,
Pri katerem se poleniti ne smemo;
Ker čas po bliskovo hiti, in vemo,
Da, kdor je len ob setvi, malo žanje.

Delujoča moč pregovorov in izrekov je velika in se ne da nikakor tajiti. Govornik jih upotrebljuje — zlasti pregovore — kadar hoče napraviti kak poseben vtis na svoje poslušalce; s tajno močjo, ki je skrita v njih, hoče je uveriti in okrepiti v kaki resnici. In to se mu tudi posreči, saj je ravno v pregovor razlita vsa meča in naravno je, da očaruje ter si pridobiva ž njimi govornik srca poslušalcev.

Pa tudi o raznih drugih priložnostih se rabijo pregovori, posebno pa takrat kaj radi sezamo po njih, kadar nam ni moči podpreti kake resnice ali kakega načela z novimi dokazi. Največkrat pa slišimo pregovore pri prostem ljudstvu; tu je jih prava domovina, tu se širijo od ust do ust, od roda do roda. Omeniti še moram, da hrani tudi sv. pismo precejšnje število pregovorov in modri Salomon jih je znal blizo 3000. Tudi pregovori Siraha so lepi in pomenljivi.

Ker so torej pregovori tako velike važnosti za življenje, ker nam, kakor trdi Sommert, krepé čut do poštenosti, odkritosrčnosti in npravnosti, zato je tudi dolžnost nas učiteljev, da se okoriščamo s temi zakladi narodne modrosti pri pouku mladeži v šoli. Saj so pa tudi pregovori za mladino zelo mikalna tvariva in to nekaj zaradi izvrstnih prispodob in podob, nekaj pa tudi zaradi kratke, priproste in lepe rime, v koji so zloženi.

Nastane pa vprašanje, kako naj učitelj pregovore in izreke v šoli obravnava?

Mnogo učiteljev je, ki mislijo, da storé vže dovolj, ako pregovore, kakor jih najdejo v „Berilih“, z učenci samo čitajo, a ti se zelo motijo; kajti s pregovori se v šoli le takrat doseže zaželeni cilj, ako se obravnavajo, kakor vsaka druga tvarina in sicer dobro obravnavajo. Otroci morajo pomen pregovora, ki jim ga učitelj predoči, tudi popolnoma umeti.

Obče znano je, da je mladi duh zelo malo dovzeten za abstraktne nauke. Ako hočemo torej, da se prime nauk ali moralna resnica, koja sodržuje pregovor, otroške duše, da začne kaliti in poganjati korenine v njej — in to bodi glavni namen pregovora v ljudski šoli — treba nam je seči po kaki primerni povestici.

S tem pa je označena tudi metodična pot za obravnavo pregovora v ljudski šoli, zlasti za nižjo in srednjo stopnjo. Obravnava pregovora za višjo stopinjo je bistveno drugačna, kakor pa ona za nižjo in srednjo; a o njej hočem govoriti kesneje.

Najkrajši način obravnave je priprosti opis; pregovor se namreč razgrne in njegov pomen z drugimi kratkimi besedami navéde. Te poti se drži pri tolmačenji tudi Miklozičeva Začetnica, oziroma I. Berilo. Ondi čitamo na 76. strani:

„Bob v steno metati“ pravi se brez vspéha delati — ali delati kaj, kar nič ne izda. — „Rana ura, zlata ura“ pravi se: zjutranji čas je za delo najbolj pripraven, — ali zjutraj se najlože dela ali uči.

Na tak način so razjasnjeni še trije drugi pregovori in pet jih je postavljenih na konec tega tolmačenja, gotovo s skrivno željo, da jih učitelj otrokom na predstoječi način razloži. A žal, da se za tako tolmačenje nikakor ne moremo vneti, ker se strinjamo z mnenjem onih šolnikov, ki trdé, da je tak način obravnave pregovora za ljudsko šolo najmanj primeren in za nižjo stopinjo celo brezvspešen. „Kdor nevarnost ljubi, se pogubi“, ta pregovor se nam tolmači kaj lepo v vseh naših čitankah na Grimm-ovej basni „Modra miška“ in brez dvojbe umejo učenci na podlagi te basni pomen dotičnega pregovora mnogo bolj, kakor če bi se jim povedala misel pregovora z besedami: Kdor se nevarnih krajev

ne ogiblje, zadene ga nesreča, ali pa: kdor v nesrečo sili, postane sam nesrečen. — „Česar se Anžek ni učil, tudi Anže ne zna“. Kako bomo tolmačili z vspehom ta pregovor? Morda po vzgledu „Začetnice“? (Česar se človek v mladih letih ne nauči, tega tudi v starosti ne zna.) — Nikakor ne, ampak izmisliti ali najti bode treba kratko povest, iz koje bode izhajal ta pregovor. Recimo: Bil je deček po imenu Anžek. Stariši so ga pošiljali marljivo v šolo, a kaj, ko je bil deček tú zelo len in nepazljiv. Četudi so ga gospodje učitelji ter stariši večkrat svarili, vendar se ni hotel poprijeti nauka. Delal je s tem veliko žalost svojim starišem. Več let je zahajal v šolo, a v tem času se ni naučil ne dovolj čitati, ne pisati, a tudi ne računati. S prazno glavo je stopil iz šole. Vesel je bil, da se je je rešil, saj itak ni rad zahajal va-njo.

Stariši so zdaj mislili, da bode Anže vsaj za domače delo, ker je bil inače močen fant. A tudi pri delu ga niso mogli nič kaj rabiti. Ko doraste v krepkega mladeniča, vzamejo ga v vojake. Se le zdaj je sprevidel Anže, kako napačno je ravnal, da se kot deček v domači šoli ni hotel ničesar učiti. Zdaj ni znal ne čitati, ne pisati in tudi računil je zelo slabo. In kdor pa pri vojakih tega ne zna, ne godi se mu posebno dobro. Težko je stalo sedaj tudi Anžeta in večkrat je jokal ter bridko tožil svojim tovarišem: „Oh, kako nespameten sem bil, da se kot deček v šoli nisem marljivejše učil. Kako dobro bi se mi sedaj godilo in lepo bi napredoval kakor vi, a zdaj je vže prekesno, zamujenega se ne morem več nikdar ponaučiti. Tovariši njegovi so ga pomilovali, rekoč: „Res je, kar govoriš: Česar se deček Anže ni naučil, tega tudi mož Anže sedaj ne zna — pa se tudi naučil ne bode“.

In od onega časa je ostal pregovor, ki se glasi: Česar se Anžek ni naučil, tudi Anže ne zna. — Na tak način se izvajajo na najnižji stopinji iz povestice razni pregovori; z opisovalno razlago tu nikakor ne dosežemo, da bi postal pregovor prava last otrokova.

(Konec sledi.)

O koncentraciji pouka v ljudski šoli.

Ravnatelj Henrik Schreiner.

(Konec.)

Koncentracija v pouku je torej tisti način poučevanja, pri katerem se mnogotere različne učne tvarine tako med seboj zvežejo, da se sorodne tvarine med seboj združijo in da se vsa tvarina združi v jedinosti učenčeve zavednosti.

Najdalje od misli koncentracije je tisti način poučevanja, ki se še, žal da, v šolah nahaja največkrat, v katerem se vsaka učna stroka brez ozira na druge kot samostojna celota obdeluje. Na ta način razkosa se pouk v množino „strok“, kojih vsaka hoče v učenčevi zavednosti ustanoviti samostojno, z drugim nezavežno, naravnoč tekočo vrsto predstav. Tako nastane sostav vsoporednih predstavnih vrst, ki niso med seboj v nobedni zvezi.

Kako pa moremo doseči smoter koncentracije?

Znabiti da bi kdo mislil, da se najlože doseže smoter koncentracije, ako se sploh poučujejo učenci samo v enem predmetu. In ker je „pravno-nabožna vzgoja“ glavni smoter naši ljudski šoli, moral bi ta predmet biti na vsak način veronauk. Takšen je bil pouk v župnijskih (parohijskih) šolah v prvih stoletjih krščanske dobe in v vaških šolah, kakor jih je sploh bilo, tje do časa, ko se je knjigotiskarstvo izumilo. Tej obliki koncentracije danes ne moremo pritrditi, kajti naša ljudska šola ima poleg vzgojevalnega namena izvrševati še druge naloge, katerih z ozirom na potrebe praktičnega življenja nikakor ne smemo zanemarjati. Praktični smotri pa zahtevajo, da se učenci poučujejo tudi v raznih drugih predmetih. Pa tudi iz vzgojevalnega smatrališča moramo zahtevati,

da ne bodi veronauk jedini učni predmet. Kajti npravstvenost se ne ozira samo na kako posebno stvarino, ampak njena moč se mora skazati v vsakojakih slučajih človeškega življenja. Zategadelj pa je treba, da se učenec orijentira v različnih položajih človeškega življenja, najmanj v vseh glavnih panogah človeškega mišljenja.

Drugi pedagogi hočejo koncentracijo tako izpeljati, da naj bi bil jeden predmet tako rekoč glavni predmet, kateremu bi se naj vsi drugi kot predmeti manjše važnosti podredili. V Jezuiških šolah so n. pr. nalogo glavnega predmeta prisodili latinskemu jeziku. Nekateri pa bi radi napravili sv. pismo za središče vsega pouka, hoteč, da bi se vsa tvarina, zgodovina, zemljepisje, slovnica in celo računanje njemu priklopilo. To je prisiljena ali pretirana koncentracija. Herbart pravi gledé na to obliko koncentracije: Prizadevanje, da bi se postavilo vse na jeden rogelj, mora vzgojitelju postati istotako škodljivo, kakor mu je od druge strani škodljivo postalo trganje in kosanje tega, kar resnično vkup spada.

Krajsajoča koncentracija si prizadeva, da bi dala učenemu načrtu nekako jednoto izpuščajoč predmete, ki se po mislih dotičnikov ne strinjajo z drugimi.

Nekako čudno si je Francoz Jožef Jacotot (čitaj: Žakotô) koncentracijo mislil. Iz jedne jedine knjige naj se uči učenec temelj vsega znanja; vse poučevanje naj se opira na jedno knjigo. Svoje nazore razpravlja v knjigi: *l'instruction universelle* (vesolni pouk 1830). V isti ne govori samo o pouku v čitanji in pisanji, ampak tudi o tem, kako se jezika naučiš, o slovnici, o zgodovini, o zemljepisji, o kronologiji, o aritmetiki, o improvizaciji in o zgovernosti. V prvih šestih urah naučé se učenci čitati in pisati. V to svrho rabi Fenelonovo knjigo: *Télemaque*. Če tudi ta „zmešana“ koncentracija ni obveljala, itak je bila Jacotot-ova zmešana koncentracija povod, da so se pedagogi jeli baviti s tem vprašanjem, in da je v novejši dobi koncentracija jedna najplodnejših in najvažnejših mislij novejšega ukoslovja.

Zaporedna koncentracija vladala je v nekdanjih samostanskih šolah. Pouk je pričel z latinščino (gramatika); dovršivši gramatiko, so vstopili učenci v retoriko (zgovernost) in potem v dijalektiko (pogovor).*) Gramatika, retorika in dijalektika so sestavljale takozvani trivij (tripot); za trivijem sledil je kvadrivij (četiripot: aritmetika, geometrija, musika in astronomija). Dočim se je zmešana koncentracija ravnala po načelu „vse na jedenkrat“, se je zaporedna koncentracija držala stavka: „drugo za drugim“ ali „vselej samo jedno“. Ni mi treba omeniti, da tudi ta oblika ne velja, ker je v protislovji z dušeslovnim zakonom večjim, da vsako duševno delovanje, ako predolgo traja, duh peša in mori. Tudi najprijetnejša zabava sčasoma dolgočasi. „Variatio delectat“ (menjava veseli).

Beseda koncentracija spominja na istosredne (koncentrične) kroge, po katerih je ta izraz posnet. To središče pa ni nič drugega, nego zavednost učenčeva, v kateri se morajo zjediniti vse učne snovi. Prava koncentracija bode torej tista, ki se vedno ozira na duh učenecv. Zategadelj jo bomo imenovali dušeslovno koncentracijo.

Misel dušeslovne koncentracije je najprej omenil filozof Janez Friderik Herbart; dalje jo je razvil Tuiskon Ziller in njegovi somišljeniki.

Ziller zahteva zaradi npravno-nabožnega vzgojevalnega smotra, da se obravnava na vsaki učni stopnji (v vsakem šolskem letu) nekaka stvarina mišljenja (*Gesinnungsstoff*) kot prvi in najvažnejši učni predmet.***) Ta npravno-nabožna stvarina mora obsegati nabožne in npravne misli v konkretni obliki, torej mora biti zgodovinska stvarina. Ista mora zani-

*) Z besedo „gramatika“ so zaznamovali v srednjeveških samostanskih šolah, kakor smo rekli, pouk v latinščini. Pouk v retoriki je bil nekako našemu spisju podoben. Učenci so se učili pravila, kako se sestavljajo dobri govori; zraven so brali Ciceronove govore in so sestavljali vsaki dan po jeden govor ali kak drug spis. Dijalektika je bila pouk v umoslovji (logiki) s praktičnimi vajami v razgovarjanji učenecv med seboj.

**) Po tem, kar smo gori povedali, spade ta oblika k prisiljeni ali pretirani koncentraciji.

manje učenčevo vzbujati in primerna biti stopinji otrokovega razvoja. Po tem je Ziller izbral za osem šolskih let to-le gradivo kot tvarino mišljenja:

1. š. leto 12 pravljic (Grimm-ovih),	5. š. leto doba kraljev pri Izraelcih,
2. " " Robinson,	6. " " življenje Jezusovo,
3. " " zgodovina sv. očakov,	7. " " zgodovina apostoljev,
4. " " doba sodnikov pri Izraelcih,	8. " " zgodovina reformacije (katekiz.).

V tej tvarini in ž njo predirja po Ziller-ji gojenec v nam znanem razvoju človeštva glavne momente, odgovarjajoče svojemu lastnemu razvoju. Tvarina vseh drugih predmetov mora biti tesno zvezana, ne samo s tvarino mišljenja, ampak ona (tvarina drugih predmetov) mora biti njena dekla, tako da se mora povsem ravnati po tvarini mišljenja, razvrščajoča se krog nje, da jo podpira in dopolnjuje.

Naravoslovje, zemljepisje itd. in ako je mogoče tudi računanje torej tako napredujejo, kakor zgodovinska tvarina zahteva.

Ako se n. pr. v pravljici pripoveduje o volku in o kozi, tedaj se oba popišeta. Ta prirodoepisna tvarina ravna se torej popolnoma po tvarini mišljenja, po pravljici. Ako se v sv. pismu pripoveduje n. pr. o Jordanu, o Sihemu, o Genezaretskem jezeru, tedaj se obravnavajo ti zemljepisni predmeti. Zemljepis je torej hlavec sv. pisma. Celo računanje hočejo spojiti z osebami, nahajajočimi se v pravljici. N. pr. obravnava števila 8 z 8 kozami (7 mladičev in starka) v pravljici.

Stoy ne prisvaja Ziller-jevemu načinu koncentracije nobedne vrednosti, pač pa zahteva tudi on, da se združijo med seboj sorodne stroke. Stoy noče, da bi kateri predmet nadvladal nad drugimi; po njem naj ne stoji nobeden sredi pouka.

„V smislu prave koncentracije je težko, da bi si pouk bolj znamenitno mislili, nego v podobi simfonije, v kateri sicer v raznih časih prednjačijo pojedini glasovi kot voditelji, potem pa odstopivši se umaknejo drugim, tako da se nazadnje itak vsi združijo v jeden harmoničen tok“. (Stoy).

„Ni treba“, pravi Lindner, „da bi merilo vse, česar se učenec uči, neposredno na središče, kakor je to n. pr. pri neorganski obliki žarnega snopiča ali pa pri kristalizovanju, ko se delca nasajajo. Temveč pri tem zadostuje in se tudi najbolj ujema z organsko obliko, ako se naredijo ponarejena središča, med seboj mnogoterno zvezana in vodeča k višjim središčem, s katerih pomočjo se naposled strinja vse z najvišjim središčem, ki ga koncentracija zahteva. Po tem obrazci so gotovo možjani sestavljeni, po njem je tudi logični sistem in enciklopedija znanstva sestavljena. Kajti organska jednota je jednot jednota. Vnanji izraz te jednote je drevo, pri katerem je jednota predstavljena po deblu, neomejena mnogost pojedinostij po listih, organska razvrstitev po združenji mnogosti v mladike, vejice, veje in glavne veje. Na ta način je možno, da se najzmedenejša mnogost pojedinostij in posebnostij združi v pregledno celoto“.

V tem smislu, menim, da nam bode treba koncentracijo razumevati. Ko otrok stopi v šolo, si je prisvojil vže marsikatero znanje in ročnost (materinska šola po Komenskem). Naučil se je rabiti svoja čutila in si prisvojil vlado nad rokama in nogama. V prostoru se spoznava, razlikujoč, kaj je blizu in daleč, desno in levo, gori in doli. Pozna neko število ljudi, živalij in rastlin; mnoga orodja in mnoge snovi so mu znane; pozna njih lastnosti in čemu so. Razlikuje oblike in barve, njegov spomin je napolnjen z mnogimi imeni, ki bi napolnila priličen slovarček. Pa tudi slovniške oblike materinščine si je prisvojil, znajoč v celih, če tudi v prostih stavkih govoriti. Štetí zna do pet. Zna tudi nekoliko molitvic in znabiti kako pesnico. Razmerje med ljudmi mu je v najpriprostejših oblikah znano, ker je doma v različnem razmerji do očeta, do matere, do bratov in

sester, do družine, do prijateljev in tujcev. Tudi svoje razmerje do Boga si je jel učence nekako predstavljati.

Toda te predstave so še kolikor toliko nejasne, nepopolne in neurejene. Prva naloga učiteljeva je torej, da si dobro ogleda, kaj se nahaja na duševnem obzorji učenčevem. Ker so to združujoče predstave, ki bodo tako rekoč temelj vsej stavbi duševnega življenja učenčevega, je važno, da ne zidamo na pesek ali celo v zrak. Zategadelj je treba predstave, ki jih je učenec s seboj prinesel, pojasniti, dopolniti in razvrstiti. To nalogo ima nazorni nauk. Ker hočemo na to podlago dalje zidati, moramo pred vsem skrbeti, da dobimo pri nazornem nauku za vse predmete, katere hočemo potem učiti, potrebne temeljne predstave, tako da nam bode mogoče poznejše predstave z njimi družiti. V tem smislu lahko rečemo, da se v prvem šolskem letu uči zemljepisje, zgodovina, prirodoslovje in prirodopisje, astronomija itd.

Ko smo na ta način dobili prva oporišča za nadaljni pouk v učenčevi zavednosti, tedaj pa si bomo izbrali ne jedne, ampak več koncentričnih točk. V to svrho bomo razvrstili predmete po njih sorodnosti v skupine, imajoče vsaka svoje središče. Sv. pismo, evangelij, katekizem, sv. obredi, cerkveno petje in zgodovina so jedna takšna skupina. Njeno sredotočje je verski in npravstveni pouk. Čitanje z glasoslovjem, s pisanjem in spisjem, slovnica (obliko- in skladoslovje) in na višjih stopnjah slovstvena zgodovina so druga skupina, ki ji je središče jezikovni pouk. Prirodopisje, prirodoslovje, zemljepisje in zgodovina so tretja skupina, v kateri se nahaja obilo prelazov od drugega predmeta k drugemu in s katerimi stoji matematika v najožji zvezi. To koncentracijo imenujemo enciklopedično.

Pri enciklopedični koncentraciji ima vsaka gori navedenih skupin svoje sredotočje. Vsaka skupina je jedna jednota. Te jednote pa niso in ne smejo biti osamljene, ampak v vsaki jednoti se poda brezštevilno prilik, da se spojijo med seboj. Kolikokrat se n. pr. kar vsiluje prilika pri jezikovni skupini, ozirati se na npravstveno-nabožno (pri berilih etične vsebine) in na prirodoslovno skupino (pri stvarni obravnavi beril)! In obratno se lahko oziraš pri npravstveno-nabožni skupini na jezikovno in na prirodoslovno itd. Samo porabiti je treba takšne prilike in jih ne prezirati. Pa saj je skoro nemogoče, da ne bi zvezal takšnih prostih nitij miselnih tkanin molečih iz različnih skupin, ako se držiš metodiskih načel. Zategadelj je prevažno, da se držiš v vsaki učni uri učnega vsporeda, ki ga zahteva učno načelo: pouk bodi psihologičen! (I. Priprava s podatkom smotra; II. Razprava tega, kar je novega; III. Spajanje novega z mislimi učenčevimi od poprej znanimi, v namen združenja; IV. Zbiranje in povdaranje splošnih rezultatov iz obravnavanih posameznih slučajev in točno jezikovno izražanje teh rezultatov; V. Uporaba. — Nadalje se zmenimo o učenem vsporedu znabiti o drugi priliki).

Na ta način se združijo torej pojedine skupine v jedno celoto. — Toda tudi gori navedene skupine niso neposredno združene v jedno celoto. Tudi one so jednot jednota. Teh jednot druge vrste je treba poiskati. Učitelj jih mora dobro poznati, kajti one so mu tako rekoč zvezde voditeljice, ki mu kažejo pot pri zbiranju in razvrščevanju tvarine. V tem ravno, kakor jaz sodim, se največ greši. Pri zbiranju in razvrščevanju gradiva pogostokrat ni nobedne vodilne misli. Navadno se obravnava v šoli, kar ravno prilika ali slučaj nanese. K večjemu se še ozira na letni čas. To pa ni zadosti.

Kaj pa bi kdo porekel, ko bi stavbinski mojster jel zidati veliko poslopje brez načrta, češ, bomo vže pri zidanji videli, česa je treba? Ne bi se mu li utegnilo zgoditi, da bi moral zdaj tukaj podreti zid, ker je prepoznal spoznal, da mu je napoti? Tam pa bi zopet okna bilo potrebno, pa niso pustili praznega prostora. In dalje se pokaže, da so prostori premajhni, ali preveliki itd. Koliko podiranja in novega nepotrebnega dela bi

bilo potrebno in naposled, ko je stavba dovršena, kako krpanje! Nič ni pripravnega svojemu namenu, tukaj še česa manjka, kar se ne da več popraviti, tam ni kaj na pravem mestu itd. Glej, tako se godi učitelju, ki uči brez načrta.

Pa mi kdo zavrne, saj imamo načrte in to celo uradno potrjene. Res je, da imamo nekaj, čemu pravijo, da so načrti. So-li pa to res načrti?

Vprašajmo se, kaj pa je načrt? V načrtu je natanko zaznamovano, kaj, kje in kako se bode zidalo. Načrt pove velikost celega poslopja in vsakega dela. S kratka, načrt je podoba, iz katere lahko posnamemo vse, česar nam je o poslopji vedeti treba. Kar navadno učne načrte imenujemo, pa večjidel ni nič drugega, nego tvarina, ki jo kdo hoče ali mora obravnavati. Ti načrti so podobni kupu gradiva, ki ga je stavbinski mojster zvozil, o stavbi pa nam ne pové ničesar.

Iz našega premišljevanja sledi, da je nujna potreba, da si najprej sestavimo natančne učne načrte za vsako posebno šolo posebej. Kajti jasno je, da ni samo treba za jedno-, dvo-, tri- itd. razredne šole posebnih načrtov, ampak vsaka pojedina šola ima kolikor toliko posebnih razmer, na katere se je v načrtu ozirati. Ravno tako se mora stavbinski mojster ozirati na prostor, kje bode stalo poslopje in bi mu nič ne kazalo, ko bi si napravil za hiše z jedno, dvema, tremi itd. sobami splošne načrte.

V podrobnih načrtih bode treba razdeliti učno stvarino 1. na različne učne stopnje (razrede in oddelke). 2. Ako ima razred več letnikov, bomo morali gradivo tudi razdeliti po letnikih. 3. Gradivo vsakega leta se ima dalje razdeliti po letnih časih in nazadnje najmanj po tednih.

Kako in po katerih načelih moramo izbirati in razdeliti učno gradivo, to nam pové specijalna metodika vsakega pojedinega predmeta. Misel koncentracije, na katero se specijalne metodike nič ne ozirajo, pa zahteva, da se pri razvrstitvi stvarine oziramo na sorodne predmete. Koncentracije ne bomo dosegli, ako vsak predmet hodi svojo pot. Tukaj je treba sestaviti tiste jednote, iz katerih so sestavljene gori navedene skupine.

Kako moremo te jednote sestaviti, o tem so lahko misli različne. Prekoračil bi meje svoje naloge, ki sem si jo danes postavil, ko bi to vprašanje dalje razvijal. Samo to še naj povem, da se meni najpripravneje zdi, ako pri razvrščevanju stvarine za prirodopisno skupino prevzame vodstvo (ne vlado) zemljepis. Zemljepisni stvarini se lahko prileže prirodopisna stvarina, ako se razvrsti po skupinah in s prirodopisjem ni težko združiti prirodoslovja. *)

*) Učiteljsko društvo za mariborsko okolico je sklenilo, vkupno izdelati načrte po gori navedenih mislih za vsako vrsto ljudskih šol in potem za vsako šolo posebej. Uredn.

Kmetijsko-gozdarska razstava v Gorici leta 1891 in slovensko učiteljstvo.

Meseca septembra m. l. bila je v Gorici deželna kmetijsko-gozdarska razstava v spomin 125letnice, odkar je bilo po cesarici Mariji Tereziji ustanovljeno e. kr. kmetijsko društvo v Gorici. Razstavo je priredilo imenovano društvo samo.

Posebej govoriti o tej razstavi ni namen učiteljskemu listu; zadoščevala bode črtica, v katerej pokažemo, v koliko se je slovensko učiteljstvo vdeleževalo razstave in s kakim uspehom.

Slovensko učiteljstvo vdeležilo se je deželne razstave s pridelki iz šolskih vrtov in z nabiranjem raznih pridelkov v občinah.

Odlikovani so bili: 1. Zega Miha, nadučitelj v Kanalu, in tovariši za razne kmetijske pridelke — z bronasto državno svetinjo; — 2. ljudska šola v Kobaridu za sveže sadje — s svetinjo c. kr. kmetijskega društva v Gorici I. razreda; — 3. ljudska šola pri Sv. Luciji za sveže sadje s svetinjo c. kr. kmetijskega društva II. razreda; — 4. Belé Anton, učitelj v Višnjeviku za posušeno sadje je dobil častno priznanje; — 5. c. kr. okr. šolski svet v Gorici za uzorec šolskega vrta in za zbirko svežega sadja je dobil svetinjo c. kr. kmetijskega društva I. razreda in častno priznanje; — 6. Zega Miha in tovariši (ad 1.) za skupno zbirko grozdja — so dobili častno priznanje; — 7. Častno priznanje sodelovalcem: Bajc Anton, nadučitelj v Renčah; Rustija Anton, učitelj v Kalu; Kacafura Anton, učitelj v Ročinji; Čopi Jožef, učitelj v Kronbergu; Dominko Franc, c. kr. okr. šolski nadzornik kot nadučitelj v Kobaridu; Drašček Andrej, nadučitelj v Vertobji; Gerželj Ivan, nadučitelj pri Sv. Luciji; Komavli Jakob, učitelj v Desklah; Kuntih Jožef, učitelj v Batah; Lukančič Tomaž, učitelj v Gorenjem polji; Volk Jožef, učitelj v Lokavei.

To je gotovo lepo število odlikovancev, na katere sme učiteljstvo biti ponosno. S tem je jasno dovolj dokazano, da se učiteljstvo trudi in uspešno deluje ne le v duševni, ampak tudi v gmotni blagor naroda svojega, kateremu je torej vsestransk prijatelj in pospešitelj.

Da se je učiteljstvo — posebno goriškega šolskega okraja — v tolikej meri in s tolikim uspehom vdeležilo razstave, gre v prvi vrsti hvala skrbnemu gospodu c. kr. okr. šolskemu nadzorniku Fr. Vodopivec-u, ki se je za razstavo jako zanimal ter potem c. kr. okr. šolskega sveta vabil in vspodbujal učiteljstvo, naj se razstave vdeleži. Za one šolske vrte, kateri sami niso mogli vdeležiti se razstave, napravil je gospod nadzornik zbirko ter jo razstavil. Ta zbirka je bila posebno radi tega zanimiva, ker jej je bil pridjan pregleden razkaz o starosti in kakovosti šolskih vrtov. Evo ga:

Šolski vrti okraja goriške okolice s podatki uporabe od leta 1880.

Šolski vrt						Oddalo se je cepljenih dreves in semena sočivja in zelenjave
v	usta- novljen leta	meri □°	odgojilo se dreves			
			iz semena	vsadilo	po- cepilo	
Kamenjah .	1852	109	15	660	529	374 dreves razne vrste in plemena; različno sočivje in zelenjava.
Št. Andrežu .	1856	155	42	460	120	60 različnih dreves.
Sv. Križu . .	1879	1100	106	2730	2500	2030 dreves razne vrste in plemena; različno sočivje in zelenjava.
Renčah . . .	1880	425	590	1740	1460	1137 dreves razne vrste in plemena.
Gorenjempolji	1881	110	160	710	675	600 dreves razne vrste in plemena.
Desklah . . .	1883	145	176	1020	840	756 dreves razne vrste in plemena; grah, fižol, salata, pesa in repa za pičo.
Dolu	1884	144	200	300	173	34 različnih cepljencev.
Opatjemsela .	1885	156	156	950	450	400 t. j. 200 jablan, 100 razl. hrušek, 100 črešenj; zgodnji grah.
Skupaj			1445	8550	6747	5391

Šolski vrt						Oddalo se je cepljenih dreves in semena sočivja in zelenjave	
v	usta- novljen leta	meri □ ⁰	odgojilo se dreves				
			iz semena	vsadilo	po- cepilo		
Prenos	1445	8550	6747	5391	1215	dreves razne vrste in plemena: jablane: zlata parmena, zimsko parmena, cesarjevič Rudolf, car Aleksander, Burhartova rejneta, ananas muškatnik, hruške: mu- škatelka, bergamotka, steklenka, mačja glava, razne maslenke, pšeničnica, brutta bona, dobra Lojzika, gosposka hruška, mi- let itd., črešnje: dunajske, de- beljike, lepa Marjana, višnje: španska zgodnja, češplje: sv. Ana. Grah, fižol, zelenjava.	
Kronbergu	1885	135	270	1780	1437		
Ajdovščini	1885	135	—	140	40	36	različnih cepljencev.
Sempasu	1885	352	136	1360	1320	1284	dreves razne vrste in plemen; Grah, endivja, volkrat milanski, repa za pičo, sparglova salata.
Ročinji	1885	357	900	1425	385	335	
Batah	1886	117	360	1225	862	845	različnih cepljencev. — 100 stran- kam: fižol, repa, rumeno ko- renje, endivja itd.
Lokoveci	1887	156	286	494	347	220	različnih cepljencev. — 12 stran- kam: fižol visoki, krompir (kam- nik), grah in salata.
Černičah	1887	129	—	250	198	165	jablan, hrušek in črešenj; grah in salata.
Čerovem	1888	191	20	80	30	90	
Dornbergu	1890	314	—	330	—	40	različnih cepljencev.
Ligu	1890	132	—	250	62	60	orehov in črešenj; rudeči salatnik, salata endivja, isterska rukola.
Plavéh	1890	88	—	80	50		
Gabrijah pri Ajd.	1890	160	—	200	—		
Oseku	1891	110	—	—	—		
Pevmi	1891	120	—	—	—		
Šmarjah	1891	115	—	—	—		Niso še prirejeni.
Gabrijah pri Mirni	1891	110	—	—	—		
Št. Petru	1891	118	—	—	—		
Grgarji	1880	—	42	208	155	86	
Vrtojbi	1885	—	—	—	—		
Čepovanu	1885	—	850	750	660	524	V najemu.
Brjah	1885	—	28	49	33	26	
Lomu	1890	—	—	151	91		
Skupaj	4337	17342	12417	10141			

Niso še prirejani.

V najemu.

Doneski k zgodovini naših šol.

Piše Ivan Strelec.

(Dalje.)

Minoritska kronika v Ptui pravi sicer, da niso minoriti z župnijo nobedne šole prevzeli, ampak da so jo še le oni ustanovili, pa ta trditev ni resnična. Da je župnija Sv. Ožbalta imela vže svojo šolo, priča nam zapisnik o reguliranji župnij od dne 17. marcija 1783, kateri med drugimi vzroki, naj bi postala minoritska cerkev župnijska, pravi: „Weil daselbst in dem Kloster genugsam Wohnung für den Pfarrer, den local Kaplan, allenfalls den angestellten windischen Schulmeister und die Schule ist“.¹⁾

Natančneje o tej šoli ne moremo povedati, kakor da je bila v prejšnji župniji, v današnji cerkvenici tik cerkve Sv. Ožbalta, kateri „župnijo in šolo so kupili župljani“ za cerkvenico, kakor na drugem mestu minoritska kronika navaja. Gosp. M. Slekovec našel je tudi po matičnih knjigah učitelje te šole od leta 1730 naprej.

Leta 1789 je pa šola v homatijah reguliranja župnij najbrž prenehala, ter se še le leta 1790 zopet začela, ko se je preselila nemška šola stalno v samostan oo. minoritov, kjer ste se obe šoli spojili v jedno. Bila je to doba od leta 1790 do 1852.

Kake so pa bile razmere na tej šoli? Otroci slovenskih starišev dobili so nemške učitelje, ki večinoma slovenskega jezika še zmožni niso bili. Vtepala se je otrokom le nemščina v glavo. Le v prvem razredu nastavljal se je učitelj, kateri je bil slovenščine toliko več, da je z učenci tudi slovenski govoril, oziroma jim nemščino tolmačil. Taki podučitelji slovenščine večji bili so Matija Hole, Martin Klotčnik, Jakob Knechtl i. dr.

O notranjih razmerah te šole v drugi dobi priča nam zopet Kellner-jev zapisnik od leta 1812 tako-le:

Na ti (mestni) vzgledni šoli poučevalo se je tudi iz slovenske okolice 92 dečkov in 23 deklic. Ti otroci presežejo v pridnosti, obnašanji in naučeni tvarini mestne otroke. („übertreffen an Fleiss, Sitten und Erlernten die Stadtkinder“).

Janez Rheinitsch, učitelj I. razreda uči v šoli v nemškem in slovenskem jeziku. Ker ni posebne šole, se iz slovenske župnije sprejme toliko otrok v šolo, kolikor jih ima prostor. Vendar bi bila tukaj posebna slo-

venska šola potrebna („eine eigene windische Schule nöthig wäre“), kar je razvidno iz tega, da se razen teh, ki hodijo v šolo še nahaja 36 dečkov in 35 deklic za šolo sposobnih, ki pa zrastejo brez pouka.

Katehet slovenskih otrok je J. Mihael Nekrep. Kateheza je vsako nedeljo v cerkvi in se je vdeleži tudi mnogo odrasčenih ljudi.

Učitelji tirjajo od slovenskih otrok v I. razredu po 12 kr., v II. razredu po 16 kr. šolnine od učenca; v III. razr. nič.

Učitelj nima mežnarske službe; ta posel opravlja tukaj konventni brat brezplačno. Učitelj Janez Rheinitsch bi tudi s svojimi dohodki ne mogel zdržati drugega mežnarja, brez katerega bi pa obojega posla opravljati ne mogel. Ta šola je od leta 1790 z nemško združena.¹⁾

Tako slovó dotično poročilo.

In tako je ostalo do l. 1843, ko je prišel v Ptuj nadžupnik Franc Cvetko, mož, za slovenščino in sploh za vse dobro vnet. On je s podučiteljem Karl Schweigl-nom dosegel, da so se slovenski otroci l. 1843 stalno od nemških ločili, ter izročili posebnemu učitelju Karl Schweigl-nu. To pa njegovim tovarišem-učiteljem ni bilo po volji, zategadelj imeli so ga še vedno za podučitelja. On ni smel, kakor drugi učitelji sam, v svojem razredu šolnine pobirati, čeprav je kakor njegov nemški tovariš otroke do drugega razreda učil, kateri je bil zopet nemški.

S škofijskim ukazom od dne 12. nov. 1850 bil je slovenski oddelek te šole preosnovljen v samostojno župnijsko šolo sv. Petra in Pavla pod patronatom in prezentno pravico minorit. konventa. Dne 22. maja 1851 poslužil se je konvent privklat te pravice, ter prezentiral škofijsstvu Karl Schweigl-na praviim učiteljem, kateri je bil 4. avgusta 1852 imenovan voditeljem nove slovenske šole.

To leto morale pa so se ob enem vse šole preseliti iz samostana, zategadelj bila je nova šola začasno nastanjena v samostanski žitnici, kjer je bila od 4. avgusta 1852 do 1. maja 1853. Takrat prišla je v samostansko hišo vštric samostana, ter postala dvorazredna. Dne 1. maja 1853 bil je za podučitelja sprejet Ferdinand Felker (Velki).

¹⁾ Lavant. arhiv v Mariboru.

¹⁾ Lavantinski arhiv v Mariboru.

V minoritskeji hiši na jednako imenovanem trgu bili ste dve šolski sobi in stanovanje za oba učitelja. Konvent se je zavezal prepustiti 10 let te prostore brezplačno, kar je vzelo c. kr. okr. glavarstvo v Ptuiju dne 9. avgusta 1852 na znanje. Pozneje so pa zastopniki občin dne 30. novembra 1860 privolili, da plačajo za obe sobi in stanovanja 190 gld. C. d. Učitelj si pa mora držati podučitelja, kateremu plača na leto 30 gld. c. d., ter mu daje prosto hrano.

Učitelj imel je do leta 1869 sledeče dohodke: Kot mežnar in organist dobival je običajno šolnino, potem 16 vaganov žita in $45\frac{3}{4}$ vaganov ajde. (Ti dohodki začeli so se leta 1816, ko je dobil konvent dne 26. maja 1816 od škofijstva nalog, naj mežnarsko in učiteljsko službo spoji, ker je konvent zavezan tudi za učitelja skrbeti, ter se mu plača s tem le olajša.) Zraven tega imel je od vsakega otroka 12 kr. C. d. na mesec šolnine kar bi zneslo na leto skoraj 1000 gld., ako bi je namreč za vsakega otroka ki je bil šolo obiskovati dolžan tudi plačevalo. K temu imel je še prostovoljno

žitno in moštno zbirco in zraven tega kot organist od konventa za sporočene rekvije še šest sežnjev trdih drv.¹⁾

V minoritski hiši bila je šola do l. 1871, dokler ni postala trirazredna. To leto pa se je preselila v Dominikansko vojašnico in potem pa je bila po različnih mestnih hišah, naposled v hiši dr. Gregorič-a na tako imenovanem novem svetu.

Takratni predsednik krajnega šolskega sveta, g. Ferdo Raišp je dosegel, da se je začela staviti nova krasna in prostorna šola, katera je bila leta 1879 dovršena, ter je stala 25.000 gld. Sedaj dobila je novo ime: „Šola ptujske okolice“, ter postala 15. okt. 1878 četirirazredna. Dne 1. novembra 1884 dobila je dve vsporednici, 1. novembra 1888 pa tretjo. Tega leta pristavili ste se tudi dve šolski sobi in šola razdelila se je v najnovejši dobi v četirirazredno deško in trirazredno dekljsko šolo pod jednim vodstvom, in tako je še danes. (Tukaj se na dalje vrsti kar se je po pomoti tiskalo v 24. številansko. „Pop.“. — Uredn.)

¹⁾ Minorit. kronika v Ptuiju.

Listek.

Listi s Kranjske.

II.

„Veternjaka — nikar!“

Stara in — žalibog — žalostna resnica je, da naš stan vse premalo glešča pravih značajev. Učiteljstvo bi v družbenem oziru zavzemalo dandanes gotovo povsem bolj imponujočo stopinjo, nego jo pa zavzema zares. In zakaj to? Osobito, le vsled pomankanja trdnih značajev!

Ne bodem obširno razpravljaj, v čem tiči izvor tej tužnej prikazni, a očitno moram priznati, da smo ljudski učitelji napram javnosti in drugim stanovom vse premehki, preboječi, prezanesljivi, s kratko: mi se sami ne cenimo dovolj ter se tako nepoklicanin izpostavljam o orožje, s katerim potlej neusmiljeno udrihajo po nas.

Učitelj je dandanes v obče vže tolikanj izobražen, da mu ni treba ravno trepetati pred vsakim, ki je bil na visoki šoli; ni pa mu tudi (vkljub pičli plačji) treba, da bi se moral ponižno uklanjati vsakemu činovniku, ki vleče par stotakov plače več na leto nego on; pa tudi sicer ni dolžan kar tako čimni nič tebi nič — požirati zabavljice, naj se vže vsipavajo na-nj po komurkoli.

Vem, da bo marsikateri, bravši te vrstice, zmalal z glavo ter skomizgal z ramami, češ: „To se pač lahko reče, a ne tako stori“. Dá prijatelj, tudi stori se lahko, a **mož** mora biti po tem,

da to storiti more! In da ravno nimamo dosti takih mož: v tem tiči naša hiba, v tem se kaže naša slabost, naša družbena onemoglost.

Nam nedostaje značajev, nam še vse preveč manjka mož, ki bi ponosno bili prešinjeni o imenitnosti svojega stanú. Kdor vé, **kaj** je, in si je v svesti, čemu je, — on je ponosen na to, kar je, in ne dá se ponižati! Hrabro bode se boril za svoj ugled, niti za las ne bode odjenjal, če si je v svesti, da spolnjuje do pičice svoje dolžnosti in da gre pri tem za njegovo in čast vsega njegovega stanú. Podleže pač lahko, a uda se ne. Tako postopajoč **mora** si priboriti spoštljivost vseh, s katerimi mu je občeovati, tudi óno najdrznejših protivnikov. Tako pa dela značajnej, — a nikoli — veternjak. —

Da, — veternjak! Kar zóna me obide, ko slišim ali izgovorim to besedo. In koliko imamo takih kruhobornih „akov“ med nami!! Bože mili! Veternjaštvo je jedna najostudnejših ran na telesu slov. učiteljstva. Ono prerano okuži na daleč okoli ves naš naraščaj, kajti preveč „živih“ vzgledov ima le-ta, na katerih vidi, kako se človek pri nas hitro lahko vspné do boljše službe, kako naj pozabi svojo mater in zaničuje svoj jezik itd. — **Veternjak** je vseh naših zlij največje zlo! On je tisti, ki prezira vse naše napore, on je tisti strupeni vzduh, ki ovira naše najbolj vitalne potrebe,

ki ne pusti zoriti plod krvavega našega truda! — Dá, tako je; in tó baš je krivo, da si stan naš v družbi v obče ni še mogel priboriti one veljave, katero si po svoji važnosti in imenitnosti v resnici

zasluži! Toda za danes dovolj! Zvršujemo pa, kakor smo začeli: „Veterujaka nikár!“

Da ste mi vrlo zdravi! Vaš

Brúno Trdnostal.

Društveni vestnik.

Maribor. (O zborovanji učit. društva za mariborsko okolico.) Dne 14. jan. t. l. jelo se je ravno daniti. Okoli hišnih voglov se je zdaj pa zdaj zaslíšalo čudno tuljenje. Snežilo je, kakor bi cape trgal. Veter se je igral prav samovoljno z drobnimi snežinkami. Polje je bilo podobno velikanskej reliefnej karti, kajti krivec je tu pa tam pometil pota precej do čistega, na drugem njemu ugodnem mestu pa delal precejšnje zameti. Pota niso bila kaj vabljliva. V takem vremenu korakal je v zimsko sukno zavít mož skozi vas ter krenil na cesto, ki vodi v mesto. Meril je na široko, in ga niso ustavljali snežni grički.

„Dobro jutro! gospod učitelj kam pa tako zgodaj?“ oglašil se za hrbtom prijatelj, ki je ravno preko polja prikobacal, ter komaj sapo podjemal. „Važnih opravkov morate imeti, da ste se v takej uri napotili v mesto“. — „Seveda jih imam, a gotovo tudi vi, ker se niste ustrašili takega vremena“. Tako sta se med potom razgovarjala o zimi, bodoči letini, influenci, učiteljskem zborovanji itd. Čas jima je hitro potekel. Če ravno precej upehana, sta se zadovoljno ozirala po mestnih stolpih in visokih hišah, katerih vže dolgo nista videla v tako lepej zimski obleki. Na velikem trgu sta se razšla vsak po svojih opravkih. Naš gospod tovariš jo zavije naravnost proti učiteljsčju, kjer se bode zborovalo. Kmet, učiteljev prijatelj, gleda še nekaj časa za njim, ker mu ta zborovanje učiteljska ne morejo prav v glavo.

Pred visokimi vrati učiteljsčja otrešel si je sneg raz obleke ter hitel v dvorano. Vže zbrani tovariši so prav ljubko pozdravljali daljnega društvenika. Kazalec je kazal na 10. Zbranih je bilo 18 glasov in vendar se glavno zborovanje ni moglo vršiti. Preložiti se je moralo na 11. dan svečana. Smo-li prišli ta dan v Maribor morda res samo na uro gledat? — Ne —. Vkljub neprijetnem položaju otvori gospod predsednik provizorično zborovanje s prijaznim pozdravom, ter želi društvu v tekočem letu obilo uspeha in krepkega razvoja. Lepa želja gospoda predsednika se je v naše veliko veselje pri tej prči tudi vže deloma spolnila. Našemu društvu je pristopil oprezen odgojitelj, voditelj in prijatelj učiteljski, gospod ravnatelj Schreiner. Poslušajte kako Vam na uho doné med drugimi tudi te njegove besede: „Tako bode (učitelji) znamenito dru-

štvo, kateremu prištevati se mi bo vedno v veliko čast“. (Glej. Popotnik štv. 20.) Lahko si mislite, kako bije srce tistim, ki ga imajo v svojej sredi. Ob jednom pristopita še druga dva korenjaka, gospoda Požegar in Lesjak. Dokler se bode moglo naše društvo ponašati s tako vrlimi društveniki, smemo mirno pričakovati tudi povoljnega uspeha. Zborovanje sta počastila tudi gospod Šijanec in Breznik kot gosta.

Nadalje preide gospod predsednik k vsporedu, prebere zapisnik, ki se odobri, a dopise in poročilo o delovanji društva v minolem odloži za glavno zborovanje. Posvetovanje o drugi vsporednej točki „Kako naj društvo proslavlja 300-letnico J. A. Komenskega?“ — je postalo jako zanimivo, zapleteno in obširno. Tega posvetovanja so se osobito vdeležili gospodje Schreiner, Koprivnik, Majcen, Nerat, Schulmann, Pavšek, Cizel J. Razni stavljeni nasveti so se zamotali jeden v drugega. Konečno se je skenilo, da proslavlja društvo 300-letnico J. A. Komenskega dne 7. aprila v Mariboru na c. kr. učiteljsčji v neovenčanej dvorani, ker tega razmere zarad pouka ne dōpuste.* K svečanosti se bode povabila tudi društva za Št. lenartski in Slovenje bistriški okraj.

Po nasvetu gospoda Schreiner-ja vršila se bode svečanost po sledečem vsporedu: 1. Godba, igrajo društveniki pod vodstvom gospoda Majcen-a. 2. Slavnostni govor, gospod ravnatelj Schreiner. 3. Deklamacija, gospod Cizel Jože in 4. Petje, sodelujejo društveniki pod vodstvom gospoda Majcen-a.

No, program vže imamo. Godbeni in pevski zbor se je tudi porodil. Treba bode samo še vaje, da se to lepo podjetje vspne tudi na zelen vršiček. Sekirice dobó gospodi goslarji in pevci menda po gospodu vodji, 3. in 4. vsporedna točka je morala odpasti.

Da bi naša zborovanja postajala vedno bolj zanimiva, spodbudna in poučljiva, nasvetuje gospod Schreiner, naj društvo sklene, da se pri vsakem bodočem zborovanji poroča o kakej novejši knjigi pedagoškega slovstva. Odbor naj v to svrhu daje knjige na razpolago. Vsak poročevalec si izvoli, kar mu

*) Ne stene, naša srca naj proslavljajo 300letnico Komenskega. Najlepše in najboljše proslavljaja pa oni, ki njega in njegova dela pridno študira. Dop.

najbolj ugaja. Oglasiti se ima prostovoljno v prejšnji seji, a v nasprotnem slučaju se more kdo tudi primorati. Ta nasvet se je sprejel jednoglasno in bode vže pri prihodnjem zborovanji poročal gosp. Leskovar prostovoljno. Konečno se je mnogo razgovarjalo o najnovejših ukazih slav. okr. šolskega sveta, zavedajočih šolske zamude in selilna poročila.

Razmotrivanje je bilo toli zanimivo, da bi skoraj bili pozabili na želodec. Ob 1/2. uri zaključil predsednik zborovanje. Zadovoljni z rešitvijo naloge in sami s seboj smo odhajali iz dvorane. S svojimi prijatelji smo se še o marsičem pogovarjali, naposled pa se porazgubili po ulicah. Za dopoldanski trud prejeli smo obilo plačila. Naš gospod tovariš nam je še jedenkrat zaklical „Na svidenje pri glavnem zborovanji“, potem jo je pa korajžno mahnil proti domu, kjer ga je želno pričakovala mala družinica.

— c.

Iz Slovenjegrađada. Slovenjegraško učiteljsko društvo je lansko leto četrinkrat zborovalo i. s. 1. februarija, 31. marcija, 24. majnika in pa 19. novembra. O zadnjem zborovanji še ni poročila v „društvenem vestniku“; naj torej o njem tukaj na kratko poročam. — Sicer je bilo prej sklenjeno zborovati tudi 16. avgusta, kar je bilo v poročilu 12. številanskega „Popotnik-a“ omenjeno; a do tega ni prišlo, ker se je bilo nekaj drugega vmes napletlo. 19. novembra pa smo se vendar le sešli v Slovenjemgradci.

Gosp. predsednik otvori sejo ter prečita laskavo pismo bivšega dež. šolskega nadzornika, dvornega svetovalca gospoda Rožek-a, v katerem se preblagorodni gospod zahvaljuje za poslano mu brzojavko na dan uradne učiteljske konferencije 5. septembra l. l. ter želi naj ga učiteljstvo ohrani v prijaznem spominu. Dotično pismo se je radostno vzelo na znanje. Potem je gosp. Arnečič govoril o risanju pri zemljepisnem pouku ter pojasnjeval svoj govor na zemljevidu Štajerske, kojega je na podlagi konstruktivne metode sam izdelal, kar se naj tu s posebnim priznanjem omeni; sicer pa so mu za to predavanje tudi navzoči izrazili občno pohvalo. Na to je sledil prijateljski razgovor o nekaterih stvareh našega šolstva.

Ker ni bilo posebnih predlogov, se je zborovanje zaključilo.

Prvo letošnje zborovanje se je vršilo sv. treh kraljev dan t. j. 6. januarija 1892. — Gospod predsednik otvorivši sejo želi vsem udom v vsakem oziru srečno, veselo novo leto in spodbuja k neumornemu delovanju na šolskem polju — posebno pa pri vzgoji mladine. Na to se spominja zamrlega našega uda in tovariša gospoda Mahorič-a. Navzoči vstanejo raz svojih sedežev ter tako počasté rajnega spomin.

Prečita in odobri se zapisnik zadnje seje. Gosp. predsednik Trobej govori po tem o „razmerji realij k učnemu jeziku“.

Navaja, da mora biti središče vsemu pouku materinsčina, v njo naj bi se vsi predmeti iz realij pri ustnjenih in pismenih vajah zlivali, kakor se stekajo radiji krogovi v svojem središču; naj se nikdar prej ne napreduje, dokler ni večina učencev dokazala ustneno in pismeno, da je stvarino vsiljavila. Vse, kar se je obravnavalo, naj se ustneno in pismeno vadi do dobrega; posebno spise je ono merilo, po katerem se vrednost pouka najpreje spozna. Torej koncentracija, primerna koncentracija bodi glavno vodilo vsakemu učitelju pri vsem pouku. Opiral je svoj govor na ukaz vis. dež. šolskega sveta iz dne 28. novembra 1891 št. 7222 ter ga po sledečej razredbi prav vrlo rešil:

1. Kaj je namen pouku sploh?
2. Katera splošna vodila sledé iz tega?
3. Kateri so posebni smotri materinskega in kateri realnega pouka?
4. Katero in kolikero samostojnost naj ta dva predmeta imata, da svoj posebni smoter dosežeta?
5. Kako se naj ta predmeta medsebojno podpirata in družita, da se ne le splošni ampak tudi posebni smoter doseže?
6. Kaj je skupno sredotočje obeh predmetov?
7. Katere tirjave gledé na pouk sledé iz tega?

Vsako teh točk je od vseh strani temeljito obdelal ter tudi nasvetoval, naj se poskusi vsaka realistična ura tako razdeliti, da služi 10 minut ponavljanju, 20 minut ali tudi nekaj več za podajanje oziroma čitanje in izpraševanje predmeta, a ostale minute pa naj bodo za pismeno reprodukcijo obravnavanega. Za to obravnavo smo gospoda nadzornika soglasno zahvalili.

Gospod Vrečko predlaga, naj bi se pri prihodnjih zborovanjih vsakrat obdelaval kakšen realističen predmet, da bi se učitelji toliko bolje odzvali prej navedenemu odloku ter skupno delovali v to svrhu. Se sprejme. Po tem je sledila volitev. Po nasvetu gospoda Runove-a se sprejme vsklikoma, da ostane tudi prihodnje leto c. kr. nadzornik gospod Janko Trobej predsednik, gospod ravnatelj Barle namestnik in blagajnik, gospod Vrečko pa tajnik in poročevalec. Gospod predsednik Trobej se zahvali za izkazano zaupanje ter obljubi, na vso moč delovati v prospeh društva. Gospod Šmid še predlaga, naj se vloži prošnja okrajnemu šolsk. svetu, da bi se nam vsaki mesec ali vsaj vsaki drugi mesec dovolil prvi četrtek kot prosti dan za naša zborovanja. — Se soglasno sprejme.

Prihodnje zborovanje bo 19. marcija; razmotrival bo gospod Rozman mej drugim: „Katerih napak naj se učitelj varuje v šoli?“ Torej na polnoštevilno vdeležbo!

V....o.

Št. Janž na Peči. „Šaleško učiteljsko društvo“ je imelo svoje občno zborovanje novega leta dan, dne 1. januarija 1892 v Šoštanji. Predsednik, gospod Levstik (Št. Andraž) pozdravi prijazno in z

vidnim veseljem polnoštevilno navzoče društvenike, želeč jim veselo in srečno novo leto 1892, v katerem naj bi se društveniki, kakor do sedaj, marljivo vdeleževali društvenih zborovanj po geslu presvitlega vladarja „viribus unitis“; nadalje povdarja, da se b. d. v tekočem letu proslavljal preimennitni jubilej slavnega Komensky-ja, v kar tudi naše društvo namerava prirediti prilično slavnost; dalje predstavlja trije novo vstopivše tovariše, namreč gospode: Kožuli-a in Kranjc-a iz Št. Martina na Paki in Pavlič-a iz Št. Janža na Peči; pozdravi blagorodna gospoda, c. kr. notarja Kačič-a in Vošnjak-a, oba uda sl. okr. šolskega sveta, katera sta blagovolila počastiti današnjo zborovanje s svojo navzočnostjo.

Potem se je vršil dnevni red. Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri, gospod Levstik pa zanimivo predava o predmetu „Kako more ljudska šola, oziroma učitelj na snažnost pri učencih vpljivati in jo pospeševati“. Govor je bil, kakor navadno, izvrsten, in izrekla se je želja, naj bi ga g. Levstik v „Popotnik-u“ priobčiti blagovolil, kar je tudi obljubil. Sklenilo se je tudi, da naj posihmal pri zborovanjih vselej prideta po dva govora na vrsto, tretji govornik pa, da naj bo za slučaj pripravljen.

Pri volitvi je bil za predsednika zopet jednoglasno izvoljen gospod Levstik, za namestnika pa gospod Kožuh. — Od nasvetov in predlogov naj omenim sledeče (sprejeto):

I. Zborovanja se priredijo vsak drugi ali vsaj vsak tretji mesec.

II. Povabijo se vsi tovariši našega okraja, kateri še niso udje društva, da mu blagovolijo pristopiti.

III. Naše društvo napravilo bo meseca marca slavnost Komensky-jevo v Šmartnem na Paki; k slavnosti se povabi tudi sosednje „Savinsko učiteljsko društvo“; natančnejši program se bode o pravem času naznanil.

O društvenem delovanju se bode poročalo v naš „Zavezni“ list, „Popotnik“.

Zborovanje se na to sklene.

Nejče.

Maribor. (Vabilo.) Ker se radi prepričile vdeležitve 14. dne januarja ni moglo vršiti glavno zborovanje, vabijo se p. n. društveniki najvljudneje, da se tem gotoveje vdeležijo shoda učiteljskega društva za mariborsko okolico dne 11. februarja v poslopji učiteljskega v Mariboru, pri katerem se bodo vršile volitve novega odbora in druge važne reči.

Odbor.

Vabilo. „Celjsko učit. društvo“ ima v nedeljo 7. februarja t. l. ob 10. uri dopoldne v celjski okoliški šoli svoj mesečni zbor. Dnevni red. 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. „Strani neba“, učni poskus; gov. gosp. I. Supan. 5. Berilo za kratek čas; bere gospod A. Brezovnik. 6. Poročilo računskih pregledovalcev o društvenih računih minolega leta. 7. Nasveti. Obilne vdeležbe p. n. tovarišev in tovarišic se nadja odbor.

Dopisi in druge vesti.

Z Goriškega. (Nova grobova. — Prošnje za zboljšanje učiteljskih plač. — Nova pisanka.) Minolo leto bilo je za slovensko učiteljstvo na Goriškem ugodno, vsaj v tem ugodno, da mu je prizanašala vsaj smrtna kosa. Pobralla nam je le 89letnega, vpokojenega učitelja v Lokvi (v sežanskem okraju) Ivana Tosti-ja, ki je dne 20. decembra 1891 umrl. A novo leto se nam ne kaže tako prizanesljivo, kajti pred kratkim nam je smrtna kosa pokosila učitelja na Srednjem (v goriškem okraju) g. Petra Stanič-a, ki je komaj s 1. septembrom m. leta pričel izvrševati dolžnosti težavnega učiteljskega stanu. Danes ga vže krije hladna zemlja. Umrl je za vnetjem čreves po desetdnevnej hudi bolezni. Pomanjkanje zdravniške pomoči krivo je rane njegove smrti. Resnično, Goriška deželica odlikuje se med vsemi deželami širne Avstrije v dveh rečeh. Prvič po slabi učiteljski plači, drugič pa po pomanjkanju zdravnikov. Neovrgljiva je resnica, da je ljudsko-šolsko učiteljstvo na Goriškem razmeroma najslabše plačano v Avstriji, če tudi so življenske potrebstine pri nas razmeroma najdražje. Druga resnica je pa, da so po slovenskem delu

Goriškega zdravniki — prave bele vrane. Izimši mesto Gorico nima vsa dežela več ko četiri zdravnike. Celi obširni tolminski okraj ima jedino le okrajnega zdravnika v Tolminu, nič boljše ni v sežanskem okraju. Učitelji, hoteč se v boleznih svoji poslužiti zdravnika, mora poslati ponj po več ur daleč. In koliko to stane! Ni čuda torej, da se zdravnika vsak učitelj boji v hišo; ne kliče ga, dokler ne stoji bolnik vže v mrtvaškem prtju; takrat ga pokliče, — da mu naznani žalostno resnico, da zanj ali njegove druge ni pomoči več in mu izroči račun, — ki navadno presega mesečne učiteljeve dohodke. Žalostna resnica, katere priča je bil pokojni Peter Stanič in jegovi roditelji....

Oj, Vi mogotei, Vi zastopniki naroda! Ako nočete, da Vas bodo prezgodnji grobovi tožili pred pravičnim Sodnikom, storite svojo dolžnost! Dajte ljudstvu svojemu, kar mu je najpotrebniše — za duševni in telesni blagor! Dajte učiteljstvu ljudskemu — ne kar zasluži, tega ne zmorete — ampak le česar neobhodno potrebuje; zboljšate mu neznosno stanje, da bode zamoglo zmagovati vsaj najpotrebnejše vsakdanje potrebstine; — dajte ljudstvu svo-

jemu zdravnikov, da ga bodo varovali prezgodnjih grobov! — Izgovori o uboštvi, kedar gre za življenje, niso najmanj na pravem mestu. Ravno takšno stanje, kakoršnega smo deležni baš sedaj na Goriskem — odpira široka vrata uboštvi!

V minoleh letu gojilo je učiteljstvo upanje, da se mu zboljša neznosno stanje; upanje mu je dajala veljavna beseda vzvišenega predsednika dež. zbora našega koncema leta 1890. A prišlo je drugače. Kakor nalašč ni zboroval dež. zbor v letu 1891. in prošnje vsega ljudsko-šolskega učiteljstva mirno čakajo prihodnjega zasedanja v meseci februarju t. l. Prošnje se ravnokar ponavljajo, da bi gospoda, ki ne ve, kaj je trpljenje, kaj pomanjkanje, ne pozabila na prošnje in obljube preteklega leta. Dal dobri Bog, da bi se v letu tekočem spolnile naše želje, da bi se uslišale prošnje naše, da bi se uresničila obljuba prevz. gospoda predsednika dež. zbora našega!

Vsakemu učitelju prizadeval je v pisanji prehod s četirivrstnih na jednovrstne pisanke precejšen pomislek, učencem pa velik trud. Velikost posameznih črk in njih medsebojno razmerje delalo je učencem, piščim na jednovrstne pisanke prvič, dovolj preglavice. Ta nedostatek je odstranil g. J. Krajnik, učitelj v Podmelci na Tolminkem s tem, da je priredil novo pisanko kot prehodno pisanko. V začetku vsake vrste je četirivrstna poslej pa le jednovrstna liniatura. Založil pa je nove pisanke — (znakom $L = 6\frac{1}{2}$ — v izdaji Grubbauer-jevi) in prodaja gosp. G. Likar, trgovec v Gorici, bivši učitelj. V praksi se je raba nove pisanke obnesla izvrstno, zato kaj toplo priporočamo slov. učiteljstvu novo pisanko, katera se dobi v Gorici po zelo nizki ceni. Sicer pa ima G. Likar sploh veliko zalogo šolskih potrebščin po najnižjih cenah.

— e —

S Ptuj. „Slov. pevsko društvo“ v Ptuj je v svoji zadnji seji dne 6. januarija 1892 sledeče sklenilo:

1. „Veliki koncert“ se bode letos vršil dne 14. avgusta in sicer v Šoštanji v dični Šaleški dolini.

Upamo, da bode vdeležba izredno velika, ker je a) lansko leto naš koncert izostal, b) ker v Šoštanj lahko uporabljamo novo železnico in c) ker bode marsikomu dana prilika spoznavati krasno Savinjsko in Šaleško dolino.

2. Pele se bode večinoma pesmi, ki so bile določene za lanski koncert; natančnejši vsopred koncerta se bode pravočasno naznanil. P. n. gospode poverjenike pa prosimo, naj skrbé za to, da se bodo jele pesmi takoj vežbati, posebno sedaj po zimskih večerih, ki so zato jako pripravi.

Vsa slavna društva opozarjamo na ta naš „Veliki koncert“, ter jih prosimo naj svoje veselice tako uredijo, da jim bode moč vdeležiti se dneva, kateremu je naloga pokazati krasoto in moč slovenske pesmi, kateremu bode naloga zbrati vso sloven-

ske razumnost kakor prosti narod v skupno razveseljevanje.

Dragotin Zupančič,
tajnik.

Iz kamniškega okraja. (Nova šola.) Tam kjer se prične tretja pànoga kamniških planin, sprem-ljajoča do Štajerske meje našo Savo, nekaj nad 500m visoki gori je podružnica moravške župnije: Sv. Trojica. Od nje je prav lep razgled na vso gorenjsko stran. Občina, katera plačuje 600 gld. davka, napravila si je prav čedno šolsko poslopje, katero je bilo dne 30. decembra m. l. po preč. gospodu dekanu in nadžupniku moravškem, kateremu so asistirali trije bližni duhovniki, blagoslovljena. — Omenjeni gospod dekan daroval je tudi sv. mašo, pri kateri so, kakor tudi pozneje, peli vrli moravski pevci, katerim se je pridružil razven Sv. Trojiškega gosp. učitelja še jeden sosedni. Omeniti moram pa, da so bili pri slavnosti le četiri učitelji.

Po cerkvenem obredu zbrali so se gostje in domačini pri otrocih v šolski sobi, kjer ne najprvo spregovoril preč. gospod dekan. Pozdravil je navzoče, izročil mladino novemu gospodu učitelju Franu Razpotniku in zaklal presv. cesarju trikratni „Živijo“, na kar so vsi navzoči navdušeno zapeli „Cesarsko pesem“. — Po odpetih pesmi spregovoril je prebl. gosp. šolski nadzornik L. Letnar. Pohvalil je občane, kazavši, kaj se z vstrajnostjo premore, stavil jih celemu glavarstvu v vzgled, opominjal stariše, naj vzajemno re svojim gospodom učiteljem delujejo in zadnjič tudi on zakliče zaščitniku sedanje šole trikratni „Slava“.

Slednjič zahvalil se je gospod učitelj v imenu svojem in krajnega šolskega sveta vsem, kateri so k tej slavnosti kaj pripomogli. Tudi on je opominjal stariše, naj skrbé, da se bodo otroci res kaj učili, ne pa samo hlače trgali po šolskih klopih.

S tem je bil oficijelen del končan.

Pri obedu, kojega je priredil krajni šolski svet na čast došlim gostom, bilo je več napitnic. Omenim naj le ono gospoda Toman-a, kateri je napil obče priljubljenemu gosp. nadzorniku Lovru Letnar-ju, rekši, da ima vse učiteljstvo le jeden čut! čut spoštovanja in ljubezni do njega.

Tako se je vršila ta veselica sicer v skromnem okviru, a gledé na razmere gorske vasi, slovesno. Sv. Trojičani bili so pa tudi ponosni na vse to: vsakemu si to bral lahko raz obraza. No, imeli so zato pravičen vzrok in staviti bi jih smel marsikakej veliko premožnejši občini v vzgled. — i —

(Učitelj — častni občinski član.) Občina Sv. Marjeta ob Pesnici imenovala je dolgoletnega bivšega svojega, sedaj v pokoji živečega nadučitelja gospoda Janeza Vraz-a gledé na velike zasluge, katere si je za časa mnogoletnega učiteljstva na tamošnji šoli pri odgoji in poučevanju mladine iztekel, jednoglasno svojim častnim ob-

čanom. Mi učiteljskemu veteranu prav od srca čestitamo na tem zasluženem odlikovanju, vrlo obično pa priporočamo v posnemo drugim soobčinam, ki svoje prve dobrotnike le prerade prezirajo.

(Veliki-Dunaj) ima sedaj 300 ljudskih in meščanskih šol z 160.000 učenci in 3500 učitelji; pred spojenjem s predmestji pa je Dunaj imel le 150 šol z 80.000 učenci in 1400 učitelji. Kakor te številke kažejo, se je število šol in učencev podvojilo, število učiteljev pa celo več, ko podvojilo. — Presvitli cesar potrdil je zakon, po katerem se urejuje plača učiteljstva na javnih ljudskih šolah v dunajskem šolskem okraji.

Premembe pri učiteljstvu. Gospod Franc Kranjc, podučitelj v Slivnici (okr. Šmarje) postal je nadučitelj ravno tu. — Definitivno so nameščeni na svojih sedanjih mestih provizorični podučitelji, gg.: Mihael Cizel na Leitersberg-karčevinski šoli v Mariboru, Anton Glaser na Remšniku in Franc Zacherl v Cezanjevcih.

Raznoternosti.

[Nov doprnski kip Komenskega] sta skupno izgotovila praška umetnika akademični slikar J. Rypota in kipar Fr. Heidlberg. Umetnika, ki sta ob jednem lastnika skupne tvrdke na Šmihovu (Karlova tč. č. 568) dovršila sta delo vredno občne pozornosti. Doprse ima naravno velikost; visoko je 60cm in se odlikuje z izrazom obraza Komenskega

po najstarejših slikah. J. Rypota in Heidlberg izgotavljata odličke bodi-si bele bodi-si bronзовane po 8 gld. in darujeta od vsakega prodanega kosa 2 gld. „Ustredni Matici školské“.

[Bavarski naučni minister] odpravil je sprejemne skušaje na učiteljskih, zato pa odredil, da se za dijake, ki se nameravajo posvetiti učiteljstvu, vpelje šestmesečni novicijat, da imajo tako ravnatelji in učitelji priložnost se prepričati in presoditi, ima li dotičnik za učiteljski stan tudi potrebnih zmožnosti in pa poklic ali ne: — To je nekoliko podobno „pripravnici“, ki jih na Štajerskem imamo in katere so se do sedaj precej dobro obnesle.

[V pruskem dež. zboru] pride baje danes ljudskošolski zakon k prvemu branju. Kakor se kaže iz posvetovanj posameznih frakcij, bode se zakonova predloga grofa Zedlitz-a, če tudi nekoliko spremenjena najbrž vendar-le sprejela.

[Na lužičkih šolah] v pruskem delu Lužice je dovolila pruska vlada pouk v materinem jeziku. Pri uradni učit. konferenciji v Hoierswerde dne 28. oktobra m. l. prečital je šolski svetovalec navzočemu učiteljstvu naredbo, da se ima na vseh lužičkih šolah v vseh predmetih (razun računstva) poučevati v srbo-lužičkem jeziku. Nad tem bilo je med lužičkimi Srbi veliko veselje in odposlala se je posebna deputacija do cesarja, da se mu zahvali. — V Prusiji torej, kjer biva „železni kanceler“, ki je hotel vse Slovane brezobzirno ponemčiti, spoznali so, da se narod da vspešno obrazovati le v materinem jeziku. — Kako pa pri nas na Koroškem?

Razpisi natečajev.

Št. 21. Mesto pomočnega učitelja.

Na 4razrednici ljudski šoli II. plač. razreda v Slovenjemgradu se takoj umešča mesto pomočnega učitelja, ki dobiva svojo nagrado iz normalnega šolskega fonda.

Prosilci ali prosilke naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom da so avstrijski državljani, predpisanim potem do 20. februarja 1892 pri krajnem šolsk. svetu v Slovenjemgradu. Znanje slovenskega jezika je potrebno.

Okr. š. svet v Slovenjemgradu, 15. jan. 1892.

Predsednik: Finetti s. r.

Naznanilo.

Pri upravnistvu „Popotnika“ v Mariboru, ali v tiskarni sv. Cirila, Koroške ulice št. 5, se dobivajo nastopne knjige:

Napake pri vzgoji otrok v zveržosteznem vrtu.

Kratek in umeven navod, kako ravnati, da se ti otroci razvadijo in spridijo.

Poleg nemškega „Der Irrgarten der Erziehung“ Slovencem priredil

Fr. S. Jamšek,

šolski ravnatelj v Reichenburgu.

Cena 40 kr., po pošti 45 kr.

Marka Fabija Kvintilijana govorniški pouk
Prevel, uvod in komentar

opisal

Franco Brežnik,

c. kr. profesor v Rudolfovem.

Cena 60 kr., po pošti 5 kr. več.

Vsebina. I. Pregovori in izreki ter njih obravnava v ljudski šoli. (Za nagrado.) (I.) — II. O koncentraciji pouka v ljudski šoli. (Konec.) (H. Schreiner). — III. Kmetijsko-gozdarska razstava v Gorici leta 1891 in slovensko učiteljstvo. — IV. Doneski k zgodovini naših šol. (VII.) (Iv. Strelec). — V. Listek. Listi s Kranjske. (II.) (Bruno Trdnostal.) — VI. Društveni vestnik. — VII. Dopisi in druge vesti. — Raznoternosti. — VIII. Natečaj. — IX. Naznanilo.